

«ՏԱԹԵՎ» ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՊԱՐԲԵՐԱԹԵՐԹԸ

Երկրորդ տարին է ահա, որ ս. Էջմիածնի հոգևոր ճեմարանի լսարանական բաժնի ուսանող Սամվել սարկավազ Պետրոսյանի խմբագրությամբ, ճեմարանի սաների ջանքերով և նրանց աշխատակցությամբ լույս է տեսնում «Տաթև» ուսանողական պարբերությունը: Մինչև հիմա լույս են տեսել արդեն վեց համարներ:

«Տաթև» պարբերությունի հրատարակության փաստն իսկ նշանակալից, հուսադրող երևույթ է հոգևոր ճեմարանի կյանքում: Ծնողների աչքին թվում է, թե երեխաները չեն մեծանում, բայց մեր սաները մեծացել են, աճել հոգով ու մտքով, չեն բավարարվում ուսումնառությամբ, այլ ուզում են խոսել, յուրովի տեսնել աշխարհը և բացվել նրա առաջ: Նրանց առաջին թոթովանքները չեն կարող չուրախացնել մեզ, մեզ, որ տարիներ շարունակ հետևել ենք նրանց հոգու ու մտքի ձևավորման աշխատանքներին, առաջին դասարանի աշակերտական սեղաններից բաժանել նրանց դժվարությունների դառնությունը և հաջողությունների բերկրանքը: Նման իր կանաչած արտի եզրին կանգնած մշակին, մենք այսօր ի սրտե ուրախանում ենք «Տաթև»-ի էջերում տեսնելով մեր սաների հոգու ծլարձակումները՝ ցողված պատանեկան վառ հասակի հույսի ու թախծության, հավատքի և լավատեսության շիջերով:

Անշուշտ մեր կողմից միամտություն կլիներ ակնկալել, որ նրանց գրական առաջին փորձերի մեջ կհանդիպենք տաղանդի վավերական վկայությունների, կաղապարված մտածումների, քանդակված զգացումների: Ո՛չ, հաջողությունը միանգամից չի գալիս, գրական վարպետությունը միանգամից ձեռք չի բերվում: Տաղանդը պայմանավորված է

կենսափորձով, սեփական փորձի ընդհանրացման կարողությամբ: «Տաթև»-ը սկիզբ է միայն: Առաջին կարևորը այն չէ, թե ինչը ինչպես են ասում, այլ այն, թե ի՞նչ են ասում: Առաջին կարևորը սիրո և աշխատանքի ապացույցն է, որ հաստատապես տեսնում ենք «Տաթև»-ի հաջորդական համարների մեջ: Հոգևոր ճեմարանի սաները լեզու առած խոսում են այն ամենի մասին, ինչ հուզում է նրանց: Ակնհայտ է նրանց սերը գիր ու գրականության, հոգևոր արժեքների նկատմամբ: «Տաթև»-ի էջերում քաղվածաբար ներկայացված գրականության համառոտ մեջբերումները խոսում են նրանց լայն հետաքրքրությունների մասին, կյանքում ճշմարիտն ու գեղեցիկը որոնելու, հաստատելու նրանց հարատև ճիգի մասին: Առավել ուրախալին այն է, որ «Տաթև»-ի էջերում երևում են նաև դասարանական բաժնի սովորողների ստորագրությունները: Ուրախալի, հուսադրող է նաև այն, որ «Տաթև»-ի էջերը համարից համար դառնում են բովանդակությամբ ավելի հարուստ և բազմազան: Գնալով ընդարձակվում է սովորողների հետաքրքրությունների շրջանակը, լայնանում է նրանց հույզերի, ապրումների, խոհերի ու մտորումների ոլորտը:

Ծատ խորհրդանշական է, որ «Տաթև»-ի առաջին համարի առաջին էջը բացվում է Վեհափառ Հայրապետի՝ ս. Ծննդյան տոնի առթիվ խոսած ճառից բերված հատվածով: Վեհափառ Հայրապետը Իրեն հատուկ ավետարանական պարզությամբ, բանաստեղծ հոգու լավատեսությամբ ավետում է Քրիստոսի ծնունդը, աշխարհի փրկագործությունը, երկնքի և երկրի հեշտացումը: Ամեն ծնունդ բերկրանք է, որովհետև ամեն ծնունդ

կյանքի հաստատում է և հաղթանակ: Ծը-
նունդ է նաև «Տաթև»-ը, որի շուրջ հավաք-
ված տղաքը բնակիչներն են այս սուրբ
Հաստատության, որ դարեր շարունակ մեր
ժողովրդի համար եղել է երկնքի ու երկրի
հաշտեցման այն միակ վայրը, որտեղից վեր
է բարձրացել մեր հոգին, բախել երկնքի
դռները Ամենաբարձրալից խնդրելու հա-
մար, որ «ի մարդիկ հաճությիւն» լինի «և
յերկիր խաղաղությիւն»: Այս սուրբ Հաստա-
տության ավանդույթների ժառանգորդներն
են տաթևականները, որոնք այսօր սկսել են
խոսել՝ «Տաթև»-ի էջերին հանձնելով իրենց
հոգու ու մտքի առաջին ճիշերը, իրենց
զգացածի և իմացածի արդեն իսկ իմաստա-
վորվել սկսվող առաջին արձագանքները:

«Տաթև»-ում կան արձակ և չափածո գըր-
վածքներ, բանասիրական հոդվածներ, գրա-
բարից աշխարհաբար փոխադրումներ,
թարգմանություններ, որոնք գրվել կամ կա-
տարվել են հոգևոր ճեմարանի սաների ու-
ժերով:

«Տաթև»-ի աշխատակիցներից իրենց
գործոն մասնակցությամբ, ինչպես նաև ի-
րենց գրական շնորհով առանձնապես աչքի
են ընկնում Ավետիք արկ. Արաբաշյանն ու
Սամվել արկ. Պետրոսյանը: Երկուսն էլ
գրում են և՛ արձակ, և՛ չափածո: Սամվել
արկ. Պետրոսյանը ստորագրել է նաև պատ-
մա-բանասիրական հոդվածների տակ, ո-
րոնք գուրկ չեն շահեկանությունից: Նա ունի
փաստերի համադրումով կամ հակադրու-
մով սեփական եզրակացությունների հան-
գելու կարողություն, որը նրա առաջիկա
հաջողությունների երաշխիքն է: Սամվել
արկ. Պետրոսյանը օժտված է նաև արձա-
կագրի շնորհներով, նա ունի նուրբ ու քըն-
քուշ բանաստեղծական խառնվածք, բնու-
թյան զգացողություն, սահուն լեզու և նկա-
րագրելու կարողություն: Հաճությով են կար-
դացվում նրա «Ծաղիկներ», «Բնության գըր-
կում», «Կիրակնամուտի ժամերգություն»
արձակ գրվածքները: Բայց առանձնապես
հաջող է նրա «Ջոն» խորագրված բանաս-
տեղծությունը՝ նվիրված Վեհափառ Հայրա-
պետի հոբելյանին, բանաստեղծություն, որը
գերծ է անհարկի սեթևեթանքներից: Հա-
ջորդական տողերի մեջ բացվում է Վեհա-
փառ Հայրապետի անձի և գործի նկատմամբ
սիրով ու երախտագիտությամբ բաբախող
մի պարզ, անբասիր և զգայուն հոգի:

Զարմանալի գուցե թվա այս ոմանց,
Բայց արեգակ եք Դուք դարձել, Վեհա-
փառ,

Որ սփռում է ճառագայթներն իր թովիչ
Ու տարածում լոկ խնդություն կենսավառ:

Նորաբողբոջ հոգիներ ենք, Վեհափառ,
Օրհնեցեք մեզ Ձեր հայրական օրհնու-
թյամբ,
Ու շնչի տակ Ձեր դեռնողյան բոցավառ
Թող մենք անենք, լցվենք հույսով, խըն-
դությամբ:

«Տաթև» պարբերաթերթի շապիկի առաջին էջը

Ավետիք արկ. Արաբաշյանի մոտ գրական
վարպետությունը ավելի է ընդգծված: Նա
ունի իր ոճը, որ անմիջապես տարբերվում
է մյուսներից: Անհանգիստ, որոնող մտքի
տեր է Ավետիք սարկավազը: Հավասար
հաջողությամբ գրում է և՛ արձակ, և՛ չափա-
ծո: Իր արձակը, որպես ձև, ավելի հաջող
է: Նախադասությունները կուռ են և լավ
կառուցված: Ոճավորված է նրա արձակը:
Տառապում է, սակայն, ինչ-որ հստակու-
թյան պակասով: Հարցականներն ու կախ-
ման կետերը շատ են: Այս էլ հատուկ է,
անշուշտ, երիտասարդական տարիքին: Ե-
րիտասարդները շատ շուտ են տպավորվում
և առանց խորացնելու իրենց տպավորու-
թյունը և հասնելու բյուրեղացման, իրենց
հերթին ուզում են տպավորել հարցական-
ներով և կախման կետերով: Սակայն այս

մի թերություն է, որ ժամանակի ձեռքը շուտով կվերացնի:

Այնուամենայնիվ, ճշմարտապես զգացված, հուզիչ և սրտագրավ է նրա գրածը Հայկազուն արքեպիսկոպոսի մահվան կապակցությամբ: Այստեղ հարցականներն ու կախման կետերը տեղին են: Սիրված անձի մահը ցնցել է նրան: Տագնապած կյանքի ու մահվան ստեղծվածից նա մերթ ըմբոստանում է, մերթ ընկնվում՝ ի հայտ բերելով վշտից տարուբեր իր ալեկոծ հոգու հակընդեմ շարժումները: Վերջում կարծես հաշտվում է և խաղաղվում՝ հանգելով այն ճիշտ եզրակացությանը, որ «կյանքը լոկ փորձությանն ճանապարհ է...»:

Հետաքրքիր են նաև Ավետիք սարկավագի բանաստեղծությունները: Նա ունի խոհական խառնվածք. սիրում է մտածել, քրքրել կյանքի հանգույցը և երբեմն երջանիկ զուգադիպությամբ կանգ է առնում կյանքի իրական, ճշմարիտ պատկերացման վրա.

Մեղքի մթագին գիշեր
Անասող, անլույս,
Հավերժ թվացող
Ոսկեշող մի հույս.
Ահա մեր կյանքը...

Անհանգիստ մտքի տեր այս սարկավագը կարծես չի վախենում տառապանքից. նույնիսկ սիրում է այն. մերժում է կյանքը առանց վշտի: Թույլ հոգիներին, անշուշտ, տառապանքը խորտակում է, բայց ուժեղներին ավելի ևս կոփում է՝ նրանց հասցրնելով «մարդկային սրտի սուրբ զարկերակի» շոշափմանը: Ծատ հաջող է Ավետիք սարկավագի «Պիտի տառապես» բանաստեղծությունը: Ծատ գեղեցիկ է հատկապես հետևյալ քառյակը.

Պիտի ապրես մանկությունն աշխարհի.
Որ մեծանաս,
Եվ տանել է պետք ծանր բեռն այս գնդի,
Որ ամրանաս...

«Գեղեցիկ բաներն արցունքի մեջ են ծնվում»: Որնանի այս խոսքերը կարծես արձագանք են գտել Արաքսյանի հոգում: Տառապանքի հաղթահարումը ստեղծագործությանը արհիության գործ է, որից գուրկ չէ Ավետիք սարկավագը: Արաքսյանը մի անուն է, որ հուսադրում է:

Ինձ առանձնապես ուրախացրեց Հարություն Սարգսյանի «Տատիկա» խորագրված արձակ գրությունը: Սարգսյանը սովորում էր ճեմառանի դասարանական բաժնում, երբ գրեց այդ էջը: Այժմ նա Բ լսարանի ուսանող

սարկավագ է: Ի բնե լուրջ, ինքնամիտ, համեստ այդ տղան օժտված է գրողի արժանիքներով: Ունի նյութի մատուցման պարզ ու բնական եղանակ: Գրվածքը շատ փոքր մշակումով կարող էր տպագրել ու գածոթ թերթում: Ամեն ինչ ճշմարիտ է պատկեր և անկեղծորեն զգացված: Հեղինակը սրտատույ պարզությամբ, անսեթևեթ բնական ոճով, վերհուշի ձևով պատմում է իր «լավ, բարի տատիկի մասին», տարիների մշուշի միջից նրան դուրս բերելով ու կանգնեցնելով մեր առաջ իր «խորշումած դեմքի կնճիռներով, արծաթյա մազերով, բարի հայացքով, լուսն հավատով լեցուն աչքերով, որոնց անկյունները ծվարած ինչ-որ կարոտ կա, թե վախ, սպասում կա, թե երագանք»,—հարցնում է հեղինակը ուշացած թախիծով ու խանդաղատանքով:

Սարգսյանին հաջողվել է գտնել այն տիպական մանրամասները, որոնցով բնորոշվում է հայ տատիկի և ընդհանրապես տատիկի խորապես մարդկային հուզիչ կերպարը: Ողբերգական է եղել մեր պատմությունը. տեղահանություն, աքսոր, կորցրած սիրելիներ, բայց նաև անմարում հույս, հայրենիքի կարոտ...: Սարգսյանին հաջողվել է իր տատիկի հետ կապված հուշերով տալ հայ տատիկի հավաքական կերպարը: Կարելի է հույսեր կապել նաև Հարություն սարկավագ Սարգսյանի անվան հետ:

Անհետաքրքիր չեն նաև «Տաթև»-ում լույս տեսած գրաբարից մյուս փոխադրումներն ու ֆրանսերենից կատարված թարգմանությունները, որոնցում նկատվում է որոշակի ճաշակ և հմտություն: Առանձնապես ուշագրավ է Ժիրայր սարկավագի «Մոտրումներ Նարեկացու գրական վաստակի շուրջ» աշխատությունը՝ իր խիտ բնութագրումներով, նարեկյան գործի ճիշտ մեկնաբանությամբ և գնահատումով: Արժի հիշատակել նաև Գրիգոր սարկավագ Քեչիշյանի «Լևոնի խաղալիքները» արձակ գրությունը, որի մեջ մանկական անմեղ տարիների նկատմամբ զգացված կարոտն ու ափսոսանքը անկեղծ ու համոզիչ են հրնչում:

Ինչ որ անտարկելի է և խրախուսանքի արժանի, դա կազմակերպված, հետևողական աշխատանքի փաստն է, որ նկատվում է «Տաթև»-ի էջերում: Տղաները սիրով ու ոգեվորությամբ աշխատում են. ամեն մեկն իր մասնակցությունն է բերում «Տաթև»-ի աշխատանքներին. ոմանք փոխադրումներով, ոմանք թարգմանություններով, ոմանք էլ զուտ գեղարվեստական ստեղծագործություններով: «Տաթև»-ի արժանիքներից է նաև լեզվական որոշակի մակարդակի հաղթահարումն ու նվաճումը: «Տաթև»-ում լույս

տեսած բոլոր հողվածներն էլ շարադրված են կիրթ ու մաքուր հայերենով. սայթաքումներն ու վրիպակները շատ սակավ են: Զգացվում է իր գործը սիրող հմուտ ու բարեխիղճ խմբագրի ձեռքը:

Որպեսզի «Տաթև»-ը նյութերի ժողովածուի տպավորություն չթողնի, առաջիկայում ցանկալի կլինեն, որ խմբագրությունը նյութերը ենթարկեր որոշակի դասակարգման, ամեն մեկը զետեղելով համապատասխան բաժիններում: Վատ չէր լինի, եթե «Տա-

թև»-ը ունենար նաև կրոնա-բարոյական բաժին և ավելի լայնորեն արձագանքեր նենարանի և միաբանության կյանքը հուզող հարցերին:

Հաջողության գրավականը աշխատանքն է: «Տաթև»ում կա աշխատանքի փաստը: Հույսով ենք, որ կունենանք նաև հաջողությունների փաստը:

Հաջողություն տաթևականներին:

ԳՐԻԳՈՐ ԳՅՈՒԼՅԱՆ

